

Stigningen i skilsmisseraten er ikke drevet af faldet i separationer

INDLÆG

13.09.2019

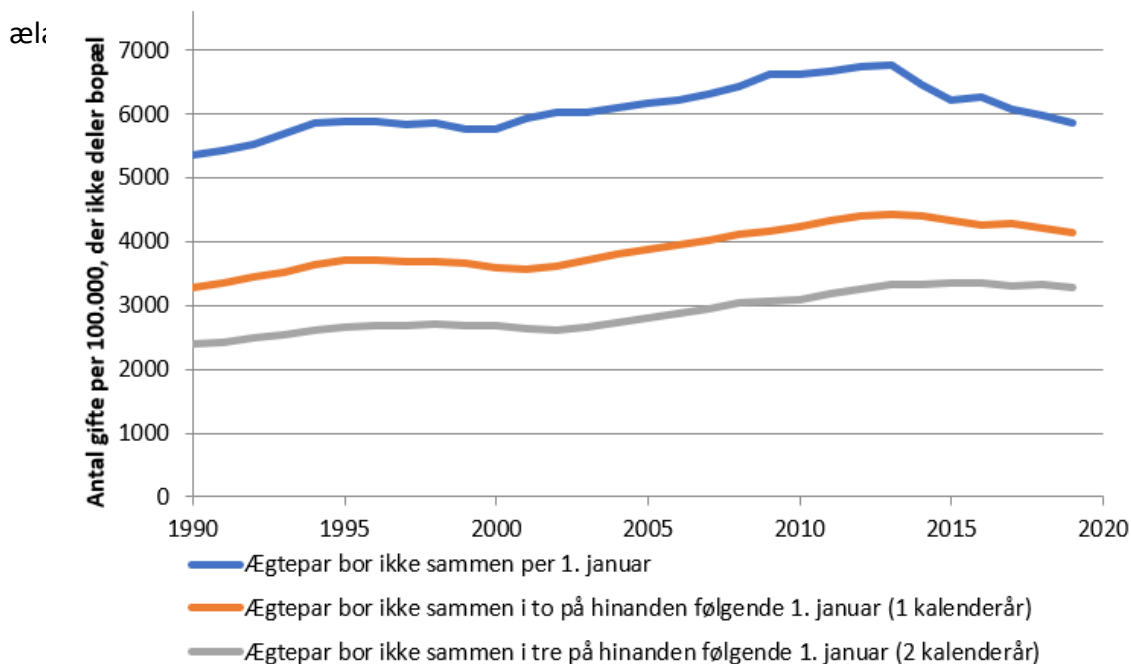
Af forskningsprofessor Peter Fallesen
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Efter udgivelsen af vores studie omkring stigningen i skilsmisseraten efter ophævelsen af kravet om seks måneders separation inden par kunne opnå skilsmisse^[1], er der fremkommet nogle uklarheder omkring vores definition af skilsmisse, og hvorvidt stigningen i skilsmisseraten ikke blot er drevet af, at par er gået fra at være legalt separeret (før reformen) til i stedet at blive skilt (efter reformen). I denne kommentar præciserer vi, hvad vores studie måler, og hvorfor vi kan konkludere, at skilsmisseraten er steget, og at denne stigning ikke er drevet af fald i separationer.

For det første er det vigtigt at bemærke, at vi har undersøgt udviklingen i skilsmisseraten, ikke udviklingen i det absolutte antal skilsmisser. Yderligere har vi defineret skilsmisse i demografisk forstand, så en separation ikke ophæver ægteskabet, da separerede partnere ikke har mulighed for at gifte sig med andre. Det er også den måde, som Danmarks Statistik opgør parforholdsstatus på – her grupperes gifte og separerede individer sammen som én kategori, og man er kun skilt, hvis man har været gift, og nu er skilt og kan gifte sig med en ny partner. Det vil sige, at i Danmarks Statistiks data tæller man stadig som gift, når man er separeret og bor hver for sig.

Et yderligere aspekt, man skal være påpasselig med ved at se på separationer og skilsmisser samlet, er, at par kan have flere separationer og ikke kun en. Ifølge tal fra Statsforvaltningen fra 2012 blev 78 procent af separationer efterfulgt af skilsmisser, hvorimod 22 procent enten forblev separeret, fandt sammen igen, eller fandt sammen igen for senere at igangsætte endnu en separation og så blive skilt. Efter 2013 var separationen ikke længere et lovkrav, så par, som før først blev separeret en eller flere gange for derefter at blive skilt, kunne nu springe separationen over og gå direkte til skilsmissen. Det vil sige, at hvor det samme par før reformen både kunne have en eller flere separationer og en skilsmisse, ville det par efter reformen kun have en skilsmisse og ingen separationer. Fremrykningen medfører derved i sig selv et naturligt fald i antallet af separationer, men påvirker ikke, hvor mange der bliver skilt, kun hvornår det sker. Denne fremrykning af skilsmissetidspunktet tages der højde for i ROCKWOOL Fondens studie. Det er således efter, at der er kontrolleret for fremrykningen, at skilsmisseraten ligger 10 procent højere efter reformen.

Figur 1. Udviklingen i antallet af gifte par, der ikke deler husstand, per 100.000 gifte par, 1990-2019

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik.

Hvis stigningen i skilsmisseraten kunne forklares med et tilsvarende fald i antallet af separationer, skulle der også være et fald i raten af gifte par, der ikke bor sammen i et år eller mere. En separation ophører nemlig automatisk, hvis et separeret par flytter sammen igen. Figur 1 viser udviklingen i antal ægtepar, der ikke deler bopæl per 100.000 ægtepar, målt henholdsvis for ægtepar som 1. januar et givent år ikke bor sammen (blå kurve), for ægtepar der hverken bor sammen i starten eller i slutningen af et år (orange kurve), og for par der ikke bor sammen i to på hinanden følgende år (grå kurve). Hvor udviklingen i de tre kurver følges ad frem til starten af 2013, falder kurven for par kun målt 1. januar et givent år derefter. Det er i denne kurve, vi finder de korte separationer, der før lovændringen var obligatoriske før en skilsmisse. De to andre kurver, som ikke indeholder de korte separationer, men derimod kun indeholder par, der ikke lever sammen i henholdsvis 12 og 24 måneder, udviser ikke samme kraftigt faldende tendens. Kurven for par, der ikke har levet sammen i 12 måneder, nærmer sig kurven for par, der ikke har levet sammen i 24 måneder, en smule, men ikke i en grad, der ligner faldet for øverste kurve, eller som kan forklare stigningen i skilsmisseraten. Det skal samtidigt bemærkes, at 2013 reformen ikke fjernede muligheden for at blive legalt separeret – efter juli 2013 var det bare ikke længere obligatorisk for alle der søgte skilsmisse¹ først at være separeret i seks måneder.

Sidst kan nævnes, at resultaterne også stemmer overens med andre lignende internationale studier. Et nyligt studie^[2] af ophævelsen af separation i Holland finder tilsvarende stigninger i skilsmissesandsynlighed ved ophævelse af lovpligtig separation, som dem vi finder for skilsmisseraten i Danmark, og et tilsvarende fald i skilsmissesandsynligheden, da Holland genindførte lovpligtig separation nogle år senere. Et studie af indførslen af lovpligtig separation i Sydkorea^[3] finder ligeledes, at indførslen af separation ikke påvirkede sandsynligheden for, at folk indledte skilsmisseprocessen, men sænkede sandsynligheden for at parrene endte med at blive skilt.

[1] I tilfælde af utroskab, vold i parforholdet, og en række andre forhold, var det også før juli 2013 muligt at opnå straksskilsmiss.

[2] Kabátek, J. (2019). Divorced in a Flash: The Effect of the Administrative Divorce Option on Marital Stability in the Netherlands (IZA Working Paper No. 12150).

[3] Lee, J. (2013). The Impact of a Mandatory Cooling-off Period on Divorce. *The Journal of Law and Economics*, 56(1), 227–243.

ROCKWOOL Fondens kommentarer har ikke været underlagt peer review.